

ВПЛИВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОЇ СФЕРИ НА РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Анотація. Розглянуто забезпеченість житлом домогосподарств; проведений аналіз рівня благоустрою житлового фонду (наявність опалення, світла, водозабезпечення тощо). Вивчено рівень витрат зарубіжними домогосподарствами на оплату ЖКГ. Виявлені основні проблеми розвитку ЖКГ, які негативно впливають на соціально-економічну діяльність домогосподарств.

ВЛИЯНИЕ ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНОЙ СФЕРЫ НА РАЗВИТИЕ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДОМОХОЗЯЙСТВ

Аннотация. Рассмотрено обеспеченность жильем домохозяйств; проведен анализ уровня благоустройства жилого фонда (наличие отопления, света, водоснабжение и т.д.). Изучен уровень расходов зарубежными домохозяйствами на оплату ЖКХ. Выявлены основные проблемы развития ЖКХ, которые негативно влияют на социально-экономическую деятельность домохозяйств.

INFLUENCE OF HOUSING AND COMMUNAL SPHERE ON THE DEVELOPMENT OF SOCIAL AND ECONOMIC ACTIVITY OF HOUSEHOLDS

Annotation. Considered the provision of housing for households; analysis of the level of improvement of the housing stock (availability of heating, electricity, water, etc.). The level of spending by foreign households on the payment of housing and utilities has been studied. The main problems of the development of housing and communal services, which adversely affect the socio-economic activities of households, are identified.

Сучасні трансформаційні процеси в економіці країни впливають не тільки на інституційну структуру суспільства та відносини між суб'єктами господарювання, а й на розвиток житлово-комунальної сфери. Проблеми в житлово-комунальній сфері є одними з найгостріших питань сучасного українського суспільства. Найбільше невдоволення, за даними соціологічних опитувань, викликано різким збільшенням цін на енергоносії, та водночас низьким рівнем надання послуг (відсутність своєчасного ремонту, безперервні перебої та аварійні ситуації, пов'язані з подачею води, та тепломережами). Саме тому сьогодні вельми актуальним стає детальне дослідження розвитку житлово-комунальної сфери України.

Питаннями розвитку житлово-комунальної сфери займалися такі вчені: Д. Гайнанов, Н. Гура, О. Амосов, Н. Гавкалова [1 – 3] та ін. Питаннями природи домогосподарств займалися такі вчені: Є. Болотіна, О. Зухба, Г. Коцюрубенко [4; 5] та ін.

Метою даної роботи є дослідження впливу змін у житлово-комунальній сфері на соціально-економічну діяльність домогосподарств.

Житлова сфера – є одним з найважливіших індикаторів якості життя домогосподарств, а саме: забезпеченість житлом та рівень його благоустрою (наявність опалення, світла, водозабезпечення тощо) Рівень благоустрою житла домогосподарств наведено на рис. 1.

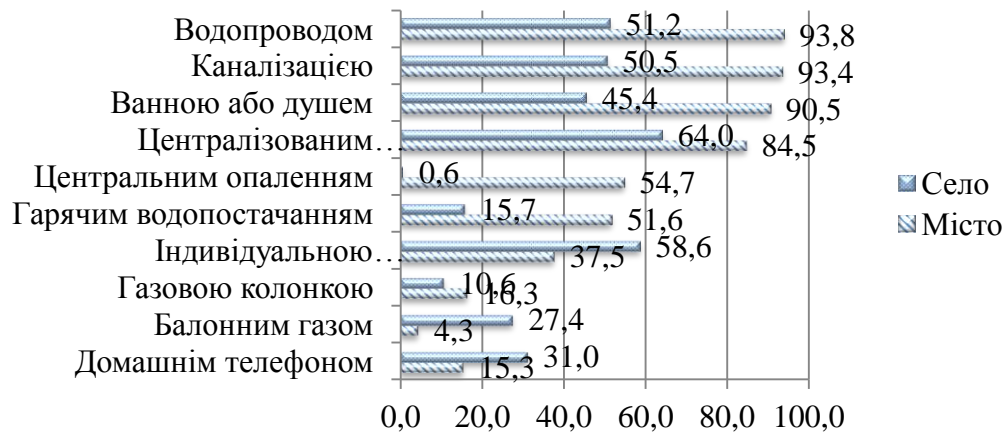

Рис. 1. - Рівень благоустрою житла домогосподарств України у 2017 році

Джерело[6]

За даними Державної Служби статистики України у 2017 році серед домогосподарств[6]:

37% мають центральне опалення, 44% – з індивідуальною системою опалення;

78% – користуються централізованим газопостачанням, а 12% – балонним газом;

15% – мають у своєму житлі газову колонку, 40% – центральне гаряче водопостачання;

80% – обладнано водопроводом і каналізацією, 76% – мають ванну або душ;

кожне четверте домогосподарство має домашній телефон.

Однак, житлово-комунальна сфера, віднесена до невиробничої сфери економіки країни, тому інвестування у розвиток та покращення житлового фонду населення країни відбувається не в пріоритетному порядку. Майже кожне п'яте домогосподарство проживає у житлі, збудованому до 1960 р. Житловий фонд 70% домогосподарств був збудований у 60–80-х роках, а у відносно новому житлі, збудованому після 1991р. мешкає 12% домогосподарств. Серед тих домогосподарств, які мешкають у житлі, збудованому до 1970 р., кожне третє повідомило, що капітальний ремонт їх будинку жодного разу не проводився [6]. Рівень задоволеності помешканням серед українських домогосподарств складає близько 52%, 31% – не дуже задоволені та 17% – взагалі не задоволені.

Відсоток незадоволеності житловими умовами досить високий, тому вирішення проблеми забезпечення житлом матиме суттєвий позитивний ефект для пом'якшення соціальної напруженості в суспільстві [7]. У соціально-орієнтованих країнах, таких як країни Європейського Союзу, США, Австралії та Канаді, існує чимало програм соціального житла, які реалізуються як на загальнодержавному, так і на регіональному (муніципальному) рівнях. А для домогосподарств, які не підпадають під програми надання державного житла, передбачені різні іпотечні програми.

Та найбільш гострою проблемою для домогосподарств країни є підвищення тарифів на оплату житлово-комунальних послуг. Саме в зимовий період часу, домогосподарства будуть витратити на оплату житлово-комунальних послуг близько 39% від загального середнього їх доходу (рис. 2).

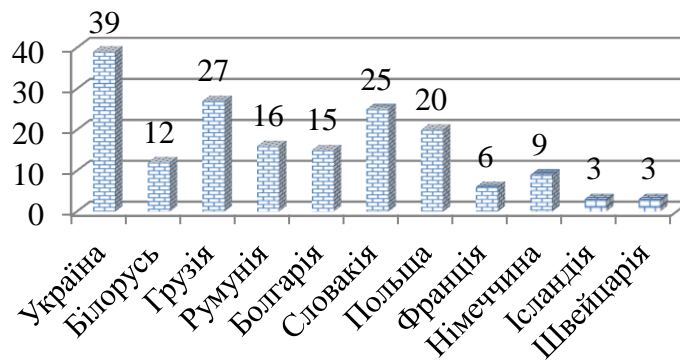

Рис. 2.- Розмір витрат домогосподарств на оплату ЖКХ в країнах світу, %

Джерело[8]

Проаналізувавши вище наведені аргументи, можна зробити висновок, що внаслідок підвищення тарифів на оплату житлово-комунальних послуг та відсутності можливостей у домогосподарств покращити своє житлове становище підвищиться рівень соціальної напруги серед населення. Тому, сьогодні для повноцінного розвитку їх соціально-економічної діяльності необхідно розробити новий підхід щодо розвитку житлово-комунальної сфери країни, який повинен бути соціально спрямованим та досягати усі верстви населення. Основні питання, які потребують негайного вирішення це:

- ліквідація аварійного та старого житлового фонду;
- створення умов для уповільнення зносу житлового фонду;
- удосконалення нормативно-правової бази щодо управління багатоквартирними будинками;
- впровадження інноваційних ресурсозберігаючих технологій;
- розвиток конкуренції в управлінні житловим фондом та його обслуговуванні, залучення суб'єктів приватного підприємництва.

Вирішення першочергових завдань щодо покращення функціонування житлово-комунальної сфери потребує більш детального дослідження та удосконалення підходів у цьому напрямку.

Список використаних джерел:

1. Gainanov D.A. Modernization of the organizational structure of management of municipal housing / D.A. Gainanov, T.A. Gerasimov // Property relations in the Russian Federation. – 2009. – № 96. – Р. 15–19.
2. Гура Н. О.. Облік у житлово-комунальному господарстві: теорія і практика / Н. О. Гура // — К.: Знання, 2006. — 351 с
3. Амосов О. Проблем улучшения состояния жилищно-коммунального хозяйства в регионах / О.Амосов, Н.Гавкалова // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/problemu-uluchsheniya-sostoyaniya-zhilischnokommunalnogo-hozyaystva-v-regionah>
4. Зухба О. М. Інститут домогосподарства: еволюція поглядів / О. М. Зухба // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ev.nmu.org.ua/docs/2011/2/EV20112_006-011.pdf
5. Коцюрубенко Г. М. До питання про теоретичні основи фінансів домогосподарств / Г. М. Коцюрубенко // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2011. – №38. – 100 с.
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrcensus.gov.ua/information/definition
7. Nazarova, G. V. Approach to analytical support for assessing the security of human development / G. V. Nazarova, N. K. Nazarov, A. A. Demianenko // Науковий вісник Полісся. – 2018. - № 2 (14). Ч. 1. – С. 210-215.
8. Електронне видання. Скільки платять за комунальні послуги в різних країнах // Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gordonua.com/ukr/news/society/v-nimechchini-ne->

[bilshe-15-vid-pensiji-v-ukrajini-125-skilki-platjat-za-komunalni-poslugi-v-riznih-krajinah-176842.html](https://bilshе-15-vid-pensiji-v-ukrajini-125-skilki-platjat-za-komunalni-poslugi-v-riznih-krajinah-176842.html)

Володимир Воліков¹ – к.е.н., Північно-Східний науковий центр НАН України і МОН України, valdemar12@meta.ua

Ірина Буряк² – аспірант кафедри економіки та соціальних наук Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця, ib1243@ukr.net